

ILUSTROVALA IRENA TARASOVÁ

Ako sa Šebovi nechcelo lietať

VINCENT ŠIKULA

Šebo bol naozajstný huncútisko. Jáj, čo vám ten všetko povystrájal. Koľko žartov, koľko neplechy! Namojveru, takého vrabčička ste

nevideli. Neraz bol i v nebezpečenstve, ale zakaždým sa z neho dostal.

Medzi vrabcami sa nájdu všelijakí lapaji a huncúti, no Šebovi sa veru málokto vyrovnal.

Bol to naozaj odvážny a skúsený vrabec. Zavše vyviedol huncútstvo len tak, z dlhšej chvíle, aby sa trochu zabavil a aby rozveselil aj ostatné vrabce.

Jedného dňa vošlo mu do hlavy, že už viac nebude lietať. Vraj sa mu nechce, vraj sa už dosť nalietal, čo by si ešte na staré kolená krídla nivočil.

Hneď to povedal aj ostatným vrabcom:

„Kamaráti zlatí, neviem, ako vy, no ja, veď viete, kto som, odteraz si budem svoje krídla šetriť. Mám už svoj vek a mám aj svoj rozum. Uvidíte, aký bude odo dneška zo mňa pán. Krídelkom si budem hýbať len tak-tak, keď bude priveľmi horúco. Budem sa v horúčave iba ovievať ako parádna slečinka. Veď i ja som parádnik som parádnik, myslíte si o mne, čo chcete, ja som najparádnejší parádnik spomedzi všetkých vrabcov, a od dnešného dňa budem si krídlom iba vetriť robiť.“

„A lietať kto bude za teba?“ smiali sa z neho vrabce. „Budeš iba skákať, budeš iba hopkať, budeš iba po zemi nadskakovať?“

„Čoby som skákal, čoby som hopkal,“

nechcel sa dať Šebo, „ja som si už svoje odskákal aj odhopkal. Myslíte, že som vyhral nohy v lotérii? Mám ich rád aspoň tak ako svoje krídla, no ani tie som v lotérii nevyhral. Veď ja už nie som nejaký mladý a hlúpy vrabčiak, musím si svoje nohy a krídla šetriť.“

„Čo to zase táraš? Azda chceš celé dni iba na streche alebo na strome sedieť?“ vyzvedali vrabce. „Budeš čakať na muchu alebo na nejakého hlúpeho komára, kým k tebe sám doletí?“

„Jechecheche! Chichichichichi! Ja som komára nezjedol už najmenej desať rokov, a ak som zjedol, vždy som dostal štikútku. Namojveru, aj teraz ju mám. Čo je to so mnou, veď ja štikútam, no štikútam, je to štikútku. Na komára sa ani dívať nemôžem, pohrdam komárom.“

„Ale lietať musíš, musíš i niečo jesť. Alebo sa nazdávaš, že ti budú ostatné vrabce slúžiť?“

„Nemusia mi slúžiť,“ odpovedal Šebo. „Ja sa budem nosiť.“

„Áha! Nepovedz! Budeš sa nosiť?“ začudoval sa Cinibulk, starší vrabec, bezmála taký starý ako Šebo. „A ako sa budeš nosiť? Kto ťa bude nosiť? Porad aj nám! Aj mňa už hocikedy bolievajú krídla, ja by som sa tiež rád trochu ponosil. Ak máš dobrý nápad, nenechávaj si ho len pre seba, možno by aj iným prišiel vhod.“

„Ako sa chceš nosiť? Kto ťa bude nosiť? Povedz, povedz nám to!“ dobiedzali ostatné vrabce.

„Hneď uvidíte!“ zasmial sa Šebo, dva-tri razy na nich žmurkol a zrazu frnk. Odletel. Práve totiž šiel okolo družstevný pastier, hnal pred sebou stádo kráv. Šebo sa chvíľu celkom nizučko nadnášal nad stádom a potom akoby nič sadol si jednej z kráv na chrbát a spokojne sa kolísal zboka nabok.

„Vidíte!“ chvastal sa. „To je vymoženosť! Kto má hlavu, má aj rozum, a múdry vrabec vie svoj rozum vždy využiť. Múdry vrabec vie

využiť auto aj autobus, motorku aj lietadlo, motorku aj koryto, múdry vrabec vie všetko využiť. Aha, aha, cheche, cheche, mne sa páči každý dopravný prostriedok. Nemám auto, ale táto kravička, čo žerie trávičku, je lepšia ako auto. No nie je to pekná kravička, no nie je to pekné a výborné auto? Krídla a nohy si môžem šanovať na horšie časy.“

Pravdaže, ostatné vrabce Šebovi závideli.

„Je to len šikovník!“ vraveli si. „My si tak nevieme poradiť, ani nemáme také šťastie.“

Niektoré sa mu chceli vyrovnáť, a preto začali nadletovať nad stádom a chceli si k Šebovi prisadnúť. Azda by si aj boli prisadli, keby sa krava, na ktorej sedel, nenazlostila.

Odrazu šups! Ohnala sa chvostom a Šebo celý omráčený len-len že neodkväcol na zem, kde ho mohli ostatné kravy zašliapať. Našťastie sa to predsa nestalo, lebo Šebo sa stihol spamätať.

V poslednej chvíli sa ešte ako-tak vzniesol, no nevládal uletieť viac ako dva-tri metre. Sadol si na najbližší krík, chvíľu na ňom sedel a nadurdene frkal zo strany na stranu. Potom sa zobzeral okolo seba, a keď videl, ako sa ostatné vrabce z neho smejú, rozchichotal sa aj on, a krútiac hlavou, povedal: „Márnosť, ale ma švacla! Poriadne ma švacla! To sa mi už dávno nestalo! Vrabec má krídla na to, aby lietal. Chechecheche, chichichichichi! Poriadne ma švacla!“

Preletel z kríka na plot a z plotu zase na iný krík, a hoci mu do smiechu nebolo, neprestal sa smiať. Pravdaže, najradšej by sa bol niekde skryl, no bál sa, že by potom už celkom vyšiel na posmech. Preto trošku poskočil a začal si vyspevovať:

Krava ma niesla,
chvostom ma plesla,
trallalalálá,
trallalalálá
trallalalalallalalalalá...

No a takto pekne si spieval, hojdal sa pritom na konáriku, spieval si, spieval si, spieval, spieval, spieval, akoby ho stihlo pred chvíľou ktovieaké šťastie.

Frontové sny

JÁN TURAN

*Od Hrona, od Nitry
ako jar prikvitli
túžobne čakani.
So srdcom na dlani,
s úsmevom na perách
zastali vo dverách
sovietski vojaci.
Na tvárach dobrota,*

*nad čelom hviezda žiari.
Štvrtý rok života
vojna im piše v tvári.*

*Hladní a ustatí
zložili opasky,
hladní a ustatí
zložili kabáty.*

*Zaspali pokojní
pár krokov od vojny,
spia ako veľké deti.
Pri Volge, pri Done
vysadli na kone
a v sne im vonia step,
rodný med i chlieb
a vojnový čas letí
a cesta dopredu letí.*

*Hľadáme v atlase
daleké blízke mestá,
Vidíme v úžase,
odkiaľ ich viedla cesta.*

*Frontoví priatelia
o chlieb sa rozdelia,
delia sa o vankúš
všetci jak jeden muž.
Ten čierny od Baku
vidí lán tabaku
a ďalší Leningrad,
zimu a strašný hlad —
spia ako veľké deti
a vojnový čas letí.*

*Jenisej, Lena, Ob,
step, tajga, tundra, sob...
Jenisej, nesinej,
vojaci ešte spia
tak ako veľké deti.
Jenisej, nesinej,
spia ako veľké deti.
A vojnový čas letí
a cesta vpred k víťazstvu letí.*

Tri želania

RUDO MORIC

Voda páčila chladom, hoci slnko príjemne hrialo. Chlapec s nohavicami vykasanými povyše kolien brodil sa zurčiacou bystrinou. Chvilami od štiepavého chladu zosrkol, ale nepoľavil. Ruky opatrne vnáral do hĺbín pod koreňmi jelší, do výmolí pod kamene a zručne hľadal klzké telá utiahnutých rýb. Bol v tom majster nad majstrov, neraz takto nalapal plný košík rýb. Najčastejšie pstruhov, ktorých je v tejto horskej vode najviac.

Chodí, chodí, vodou sa brodí, a trpezlivo rukami prehmatáva jednu dieru za druhou. Dnes však akosi nemá šťastie. Aj cíti prstami štíhle telo ryby, no kým zovrie dlane, ryba ako blesk unikne. Dnes má akési kľavé ruky. Mysľou mu ustavične preletujú ako čierne vtáky myšlienky na nevydarenú hodinu matematiky. Päťorka ako hrom. A teraz ho to máta a zakaždým, keď sa má sústrediť na jediný okamih, na bleskový hmat, nedokáže to, a ryba je fuč.

A voda len láme píšťale v nohách.

Ale chlapec má tvrdú hlavu. Dnes musí nalapať hodne rýb. Nemusia to byť samé pstruhy. Uspokojí sa aj s lieňmi, so zubáčmi, i jalčeky môžu byť. Len nech sú, len nech ich je čo najviac.

Ďalšia ryba ušla, len čo sa jej dotkol končekmi prstov.

Chlapec čosi nezrozumiteľne zahundral. A brodil sa ďalej. Nová tóna, ďalšie diery pod koreňmi krivých stromov.

Teraz musí chytiť!

Teraz alebo nikdy!

Chytil! Ryba plesla chvostom, chcela ubzik-

núť, nestačila. Konečne sa dlane zovreli v pravý čas! Konečne!

Vytiahol metajúcu sa rybu, zvedavý, čo to je.

Pstruh! Utešený dúhovák. Veľký ako ruka od lakťa. Môže mať blízko kila.

Achachá, konečne ťa mám!

Odrazu len chlapec počuje ľudský hlas. Skôr šušlavý šepot ako ľudský.

„Pust' ma.“

V prvom momente sa obzrel, lež keď nevidel naokolo nikoho, pochopil, že sa to ozvala ryba.

„Nepustím,“ vyjachtal nesmierne prekvapený, že pstruh hovorí ako človek.

„Pusť! Čo nevidíš, že nie som obyčajná ryba?“

Pozrie sa chlapec lepšie na pstruha dúhováka, a čo vidí. Pstruh je celý zlatý, všetky farby sa menia do zlatista, až v očiach zachádza. Len

červené bodky svietia ako rubíny. Prišla chlapcovi na um rozprávka o rybárovi a rybke a vraví:

„Teraz ťa tobôž nepustím, zlatý pstrúžik.“

„Pusť, chlapec, dobre sa ti odmením.“

„Či dobre, to ešte uvidím. Potom ťa možno aj pustím.“

„Ak nepustíš, zle sa ti povodí. Ak pustíš, bude ti, ako ešte nebolo.“

„Čo dostanem, ak pustím?“ pýta sa chlapec a priam dych zatajuje od zvedavosti.

„Splnia sa ti tri želania. Ale beda, ak nedodržíš slovo!“

„Ak sa splnia, dodržím,“ vraví chlapec dychtivo.

„Tak už vrav, lebo zle sa mi dýcha,“ prosí zlatý dúhovák a otvorenou papuľkou lapá povetrie.

„Nuž prvé želanie... Počúvaj! Chcem, aby mi zmizli všetky päťorky a štvorky z notesov učiteľov.“ Kým stačil pstruh prikývnuť, ešte dodal: „Aj trojky, dúhováčik, aj trojky, nezabudni!“

„Splní sa ti, chlapec. Aj päťorky, aj štvorky, aj trojky... sú vymazané zo všetkých notesov.“

„A domáca úloha z matiky nech je raz-dva hotová! Ale nie s chybami, rozumieš, pstrúžik!“

„A domáca úloha je hotová, chlapec!“ namáhavo riekol pstruh. A dodal: „Dusím sa!“

„Ešte splň tretie želanie.“

„Tak chytro vrav!“

„Aby som mal bicykel, ale taký skladací, nie bársaký!“

Pstruh nič, len namáhavo dychčí.

„No...!“ nalicha chlapec a netrpezlivo stláča dlane.

„Stojí pod prístreškom v šope,“ zachrčal zlatý pstruh.

Chlapec sa pozrel na rybu, prišlo mu aj ľúto pustiť takú vzácnu korisť, ale ak chce mať všetko, čo ryba sľúbila, musí dodržať slovo!

Ponoril pstruha do vody, ešte chvíľu ho držal v dlaniach, potom ich roztvoril.

Ziatá ryba plesla chvostom, zvlnilo sa jej telo — a zmizla kdesi pod skalou.

A chlapec už necítil chlad bystriny, zabudol, že v košíku nemá ani jednu rybu. Bol rád, že nemá ani päťorky, ani štvorky, ba ani jednu trojočku. A tá úloha z matematiky? Sám by ju veru sotva vyrátal. Musí bežať domov, aby sa povozil na bicykli. Otec mu sľúbil bicykel, ak vraj nebude mať ani päťorky, ani štvorky, ale akože nemať, učitelia sú štedrý na také známky.

Už sa brodil k brehu, už vyložil nohu na teplú trávu, vtom čosi chlapcom zadrvalo, akoby ním prešiel elektrický prúd.

„Braňo, vstávaj, vstávaj, je čas do školy!“

Pretriel si oči a ako v hmlách videl nad sebou postavu matky.

„Ach, môj zlatý pstruh!“ zjajkol chlapec.

Odrazu si uvedomil, že to bol iba sen, že v notesoch ostali všetky päťorky a štvorky, ba aj

trojky. A čo je najstrašnejšie, úlohy v zošite niet. A určite aj bicykel je v ťahu.

„Ach, mama, načo si ma zobudila!“ vzdychol si chlapec.

„Akože načo, do školy sa treba ponáhľať, chlapče!“

„Och, pstrúžik, môj rozprávkový pstrúžik!“ nahlas zatúžil za snom.

„Čo blúzniš, hore sa!“ rečie mať.

Vtedy prišiel na spásnu myšlienku.

„Zle mi je, mama. Chorý som.“

Zľakla sa mama, skočila po teplomer, synovi kázala vyplaziť jazyk a povedať ááá. Ale na teplomeri horúčky nebolo, ani v hrdle zápalu. A tak mama vraví:

„Horúčky niet, hore sa!“

Povedzte, čo mal chlapec robiť?

Vykĺzol spod periny a pomaly, pomalinky vstal.

Postieľka v tulipáne

ANNA MINICHOVÁ

Niektoré kvety sa na noc zatvárajú. Aj tulipán. Nemá kľučku ani kľúč, zamyká ho posledný lúč slnka.

V tulipáne býva lienka. Má v ňom ružovú izbietku a v nej voňavú posteľ. Lienka sa každý večer musí ponáhľať domov, aby ju vpustili dnu tulipánové dvierka.

Iba raz sa lienka pozabudla. Hrala sa na skrývačku s motýľom Matejom. Skryla sa hlboko do belasého zvončeka a volala:

„U-ú-ú!“

Motýľ obletel všetky zvonce a z toho posledného mu vyletela lienka:

„Hu!“

Motýľ Matej sa zľakol, ale potom sa spolu s lienkou smiali a hrali, skrývali a naháňali.

Motýľ si všimol, že slniečko už zapadá. Stiahol si na čelo baretku, okrátil šálik okolo krku a podho domov.

Márne ho lienka hľadala v jazmí-

novom kríčku, aj na rozkvitnutých šípoch. Našla ho až pod lieskovým listom. Spal v pásikavej pyžame, prikrýty ľahkou prikrývkou.

„Juj, moja postieľka!“ spamätala

Ňurka

JURIJ KOVAL

Ňurka, dcéra uja Zuja, mala šesť rokov.

Dlho mala tých šesť rokov. Celý rok.

Až raz v auguste mala z ničoho nič sedem rokov.

Na Ňurkine narodeniny ujo Zuj napiekol kalitky-koláčiky s pšenovou kašou — a pozval hostí. Mňa tiež. Začal som sa chystať na návštevu a nijako som nevedel vymyslieť, čo Ňurke podarujem.

„Kúp jej dve kilá hodvábných cukríkov,“ radí mi Pantelevna. „Vankúšikov.“

„Kdeže, to musí byť niečo vážnejšie.“

Začal som sa prehrabávať vo svojich veciach. Potriasol som plecniak — zacítil som v ňom niečo ťažké. Do čerta, veď je to ďalekohľad! Dobrý ďalekohľad. Všetko je na ňom celé, aj sklá sú v poriadku, aj vysúvať ich možno.

Poutieral som ďalekohľad suchou handrou, vyšiel som na

verandu a zamieril som ním na ujo dvor. Všetko krásne vidieť: Ňurka behá po záhrade, trhá kôpor, ujo Zuj hotuje samovar.

„Ňurka,“ kričí ujo Zuj, „nakopala si chrenu?“

To som nepočul cez ďalekohľad, ale tak, normálne.

„Nakopala,“ odpovedá Ňurka.

Zavesil som si ďalekohľad na hrud', zašiel som do obchodu, kúpil som dve kilá vankúšikov a pobral sa k Ňurke.

Zišli sa tam všelijakí ľudia. Napríklad Feđuša Mironov prišiel v čižmách z chrómovej kože a so svojou matkou. Doniesol Ňurke perečník z brezovej kôry. Zmajstroval ho dedo Miroša.

Prišla aj päťročná Maňa Kletkinová. Doniesla Ňurke bielu školskú zásterku. V rohu na zásterke bolo malými písmenkami vyšité: „Ňurka“.

Prišli ešte ďalšie deti i dospelí a všetci venovali Ňurke niečo školské: šlabikár, pravitko, dve atramentové ceruzky, plniace pero.

Teta Xénia priniesla hnedú školskú uniformu pre prváčikov. Sama ju ušila. A ujo Zuj venoval Ňurke tašku zo žltej koženky.

Bratia Mochovovci priniesli dve vedrá čučoriedok.

„Celý deň,“ povedali, „sme ich zbierali. Komáre nás takmer zožrali.“

Mironovová na to: „I'o nie je nič školské.“

„Prečo by nebolo?“ čudovali sa bratia Mochovovci. „Veru je to školské.“ A vtom sa už aj vrhli na čučoriedky.

Povedal som Ňurke:

„No tak, Ňurka, blahoželám ti. Teraz už máš sedem rokov. Preto ti darujem dve kilá vankúšikov a tuto — ďalekohľad.“

Keď Ňurka zočila ďalekohľad, veľmi sa potešila a zasmiala sa. Vysvetlil som jej, ako doň treba pozeráť a ako namieriť na nejakú vec. Potom všetky deti odbehli asi na desať krokov a začali na nás rad-radom pozeráť cez ďalekohľad.

Ale Mironovová, akoby prvý raz videla ďalekohľad, povedala: „To nie je nič školské.“

„Prečo by nebolo,“ urazil som sa, „veď sa bude doň pozeráť žiačka!“

A ujo Zuj dodal:

„Alebo s učiteľom Alexejom Stepanyčom vylezú na strechu a budú pozorovať hviezdy.“

Potom všetci vošli do domu, a len čo si zasadli za stôl, hneď sa pustili do kalitiek a do uhoriek. Ozývalo sa hlasité chrumkanie uhoriek, a najväčšmi sa usilovala mama Feđku Mironova. Mne zachutili kalitky zložené do tvaru obálok.

Ňurka bola veselá. Uložila si šlabikár, ďalekohľad a ostatné dary do tašky a chodila s ňou okolo stola.

sa lienka a ostošesť letela domov. Všimla si, že všetky púpavy a sedmokrásy sú už pozatvárané. Slniečka práve zavierať okvetie.

Slniečko dlho čakalo na lienku, ale ďalej už čakať nemohlo. Natiahlo

zlatý lúč a slnečným kľúčikom zamklo tulipán.

Priletela lienka. Prosila, plakala, ale dnu sa už dostať nemohla. Keď sa celkom zotmelo, natrafila sa tam svetluška.

„Prečo tak nariekaš, lienka?“

„Slniečko zamklo tulipán.“

„Počkaj, ja niekoho zavolám!“

Zaletela svetluška pod lieskový list:

„Motýľ Matej, vstávaj! Treba odomknúť dvierka na tulipáne!“

„Ja to neviem,“ ospalo zadudral

Matej. „Čmeliak chodí hlboko do kvetov, možno on vie odomykať.“

No nevedel to ani čmeliak.

„Vyhľadaj roháča, to je dobrý zámočník.“

Roháč sa nedal dlho prosiť a hneď sa pobral k tulipánu.

„Iné neostáva, ako vystrihnúť nové dvierka,“ rozmýšľal nahlas. Zvesil si z hlavy nožnice a vystrihol na tulipáne práve tolké dvierka, že sa nimi lienka prešmykla do ružovej izbičky. Dvierka sa síce zavrieli nedali, ale zato nič.

Lienka sa vtiahla do voňavej postielky, dobre sa prikryla a sladko zaspala. No ešte sa jej ani poriadne nezačalo snívať, keď vtrhol do izbičky vietor. Krútil sa dokola, fičal a fučal, tancoval a dobiedzal.

„Nepodarené vetrisko!“ hnevala sa lienka a zatarasila dvierka paplónom.

Vietor sa zhlboka nadýchol, uchytil lienkin paplón a rozdivel sa ešte väčšmi. Uchmatol jej podušku, odfúkol plachtičku a len-len že jej nestrhol aj nočnú košielku.

Lienka, celá nešťastná, chytro vyhľadala záplatu a prišla ju na tulipánové dvierka. Záplata bola bodkovaná, ale čo sa dalo robiť — lienky majú len bodkované handričky.

Potom už konečne nastal pokoj a lienka spala sladko do samého rána.

Keď slniečko odomykalo tulipán, zhrozilo sa:

„Čože? Bodkovaná záplata? Keby bola aspoň poriadne prišitá! Veď je to na smiech!“ Natiahlo zlatý lúč a tou najružovejšou farbou zatrel bodkovanú záplatu.

Keď deti vypili čaj, šli sa na dvor hrať. My sme si sadli k oknu, dlho sme popíjali čaj a hľadeli sme na deti, ako sa hrajú na skrývačku, ako pomaly prichádza večer, ako nad stodolami a nad cestou lietajú lastovičky.

„Tak ďakujeme,“ ozvali sa hostia. „Ďakujeme za uhorky i za kalitky.“

„Ja ďakujem vám,“ odvetila Ňurka. „Ďakujem za šaty, za zásterku i za ďalekohľad.“

Prešiel týždeň a bolo prvého septembra.

Skoro ráno som vyšiel pred dom a uvidel som Ňurku.

Kráčala po ceste v školskej uniforme s bielou zásterkou, na ktorej bolo vyšité „Ňurka“. V rukách držala veľkú kyticu jesenných zlatých slnečníc a na krku jej visel ďalekohľad.

Asi desať krokov za ňou išiel ujo Zuj a volal:

„Pozri sa, Pantelejevna, moja Ňurka ide do školy!“

„No-no-no...“ prikývla Pantelejevna. „Ako smelo vykračuje.“

A všetci vyzerali z okien alebo vychádzali na ulicu pozrieť sa na Ňurku, pretože v tom roku bola u nás jedinou prváčkou.

Pri škole podišiel k Ňurke učiteľ Alexej Stepanyč. Vzal od nej kvety a povedal:

„No, Ňurka, teraz si prváčka. Vitaj v škole. A čo to vidím, doniesla si ďalekohľad, výborne! Potom pôjdeme spolu na strechu a budeme pozorovať hviezdy.“

Ujo Zuj, Pantelejevna, teta Xeňa, Mironovová a ešte veľa ľudí stáli pred školou a hľadeli, ako Ňurka vystupuje po schodoch. Potom sa za ňou zatvorili dvere.

Tak sa Ňurka stala prváčkou. Akoby nie, veď má sedem rokov. A ešte dlho ich bude mať. Celý rok.

Prel. PETER ČAČKO

Ja a moji bratia

JOZEF PAVLOVIČ

*My sme bratia z Nagasaki,
mysme taká cirkusová rodina,
vždy robíme cirkus dáky,
či už doma a či cestou do kina.*

*My sme bratia šesťročatá,
my sme cirkusová čata.
Naše rodné veľmi zvodné mená
nemenia sa, no aj tak sa menia:*

*I Baraki,
Ib Araki,
Iba Raki,
Ibar Aki,
Ibara Ki,
Ibarak I.*

*Najstarší brat I Baraki
háďže maltu na baraky.
A keď sa mu minie malta,
robí na lešení saltá.*

*Mladší braček Ib Araki
tiež pozná kúskov celú fúru:
Najradšej predvádza
odtučňovaciu kúru.
Nezje naraz štyri kury,
ale najprv jednu kuru,
a až potom druhú kuru,
a až potom tretiu kuru,
a až potom štvrtú kuru...*

*Ja sa volám Iba Raki,
do širáka chytám raky.
Príde Beta-Klebeta,
jazýčiskom prebletá:
„Čo sa vám to trepe ta?“*

*Ja jej na to jedovato:
„Iba račie klepetá!“*

*Další môj brat Ibar Aki,
keď mu ujdú všetky vlaky,
chodí peši z Nagasaki
do Ósaky.
Neklame ma zrak:
odopál si trak,
spravil z neho prak,
odohnal mrak strák.*

*Čo vie braček Ibara Ki,
nevie nikto, iba on:
spieva ako pokazený gramofón.
Je to číslo veľkej ceny,*

*ten gramofón pokazený,
je to číslo veľkej ceny,
ten gramofón pokazený,
je to číslo...*

*Najmladší brat Ibarak I
skúpil laky plné vaky
a maľuje na oblaky:
draky, fraky, vraky,
mláky, sláky, vtáky,
skrátka: haky-baky.*

*My sme bratia z Nagasaki,
my sme taká cirkusová rodina,
vždy, keď robím cirkus dáky,
otec raz-dva skrotí ma.*

Kačacia fontána

MÁRIA ĎURÍČKOVÁ

V milom malom parčíku na dunajskom nábřeží v Bratislave, iba kúsok od starého dunajského mosta, je utešená fontána, ktorú obyvatelia nazývajú Kačacia. Majster sochár spodobil na nej troch malých šarvancov, ako lapajú kačice medzi skalami. Jeden stojí na najvyššom kameni, kačica sa mu v náručí trepece, krídlami plieska, po tvári ho šibe, už už sa vyšmykne z rúk. Kamaráti sa smejú, čosi kričia, jeden sa v náhlivosti potkol a rozpleštil na zemi. Výjav plný šantivosti ligoce sa v prúdoch striekajúcej vody. Akoby niekto premocný zaklial do čierneho bronzu rozihraný pohyb.

O vzniku Kačacej fontány sa rozpráva medzi obyvateľmi táto povesť.

Kedysi dávno pásavali traja chlapci, Miško, Lacko a Ferko, kačice pri Dunaji. Celé dni pri vode trávili, aký teda div, že sa i s vodníkom zoznámili, s vľúdnym ujom Zeleniakom. Čo ich ten všetko naučil! Aj rozumieť rybej reči, aj tancovať vodnícky odzemok, aj sa hrať na dunajskú skrývačku.

„Ujo Zeleniak, a tamdolu to ako vyzerá?“ spýtal sa ho raz Miško.

„Kde tamdolu?“

„No v Dunaji, na dunajskom dne.“

„Ako, ako... nuž celkom pekne, pokojne,“ rozvravel sa vodník. „Vietor tam nezafúkne, slnce nepripeče, mráz nezaštípe, po prachu ani stopy...“

„Ale je tam aj niečo zaujímavé?“ dopeká Miško.

Vodník naklonil hlavu a zošpúlil veľké ústa. Čo by tam bolo pre chlapcov zaujímavé?

„Už viem!“ potešil sa. „Ryby tam popri chodníku tancujú a pred jaskyňou čierny zubáč s halapartňou stojí.“

„Prečo s halapartňou? On je vojak?“

„Čosi také. Rybí vojak, ktorý drží stráž.“

„A čo stráži?“

„Jáj, to je tajomstvo... ale nie zas až ktovieaké,“ hodil rukou Zeleniak. „Podľa mňa je oveľa zaujímavejšie toto u vás,“ ukázal po šírave brehu.

„U nás? A čo?“ začudovali sa chlapci.

„No, ako vietor v lístí šuchorí, ako sa dvíha prach na ceste, ako slnce pripeká, až sa od toho vodníkovi kečka parí. Ako od mrazu ploty praštia a ako biela zima zakúva Dunaj do ľadu. Ako furmani sprobúvajú prejsť s vozom na druhý breh a ako potom od radosti hulákajú,

keď už voľaktorý prejde. Aj to sa mi veľmi páči, ako sa vy chlapci hrávate a ako zakaždým zavýskate, keď ma vidíte prichádzať. To sa mi páči nadovšetko.“

Miško ohrnul pery:

„Čože je to proti zubáčovi, ktorý drží stráž s halapartňou na pleci! Toho tak vidieť!“

„Toho keby sme tak mohli, ujo Zeleniak!“ zatúžil aj Lacko.

„Lenže práve to sa nedá,“ krúti hlavou vodník.

„Prečo? Vy nám ukážete zubáča s halapartňou a my vám zasa, kde hniezdi kormorán,“ sľuboval Ferko.

Vodník sa zamyslel. Nie že by azda túžil vedieť, kde hniezdi kormorán, beztak to vedel. Rozmýšľal o tom, ako rád by spravil po vôli

svojim malým kamarátom. Spraviť niekomu radosť, to predsa znamená pripraviť radosť aj sám sebe. Ibaže toto je načisto zakázané... Ale možno by sa raz prepieklo...

„Tak dobre. Podme.“

Zaviedol chlapcov do vysokého trstia, v ktorom sa stratili každému ľudskému oku, sklonil sa nízko nad vodu a zašepkal čarodejné slová:

„Seksament, otvor sa!“

Povedal to tak ticho, že dvaja mladší to nezačuli. Ale Miško mal uši ani ostriež.

chodník sa podivne zvíja a skrúca, ani čo by to bol ligotavý hadí chrbát.

Ďaleko na konci sa začervenal otvor, čosi ako vchod do jaskyne. Temné steny svetielkujú zlatými žilkami a kdesi vzadu sa prelieva ohnivý jagot.

To je istotne zlato, — zhíkol v duchu Miško. Nikdy v živote zlato nevidel, a predsa ho spoznal: jagavá kopa, akoby tam niekto zhrnul na hromadu všetky hviezdy.

Rozbehol sa chlapec, ale vtom mu skrížila cestu halapartňa.

Pred vchodom stál čierny zubáč prísneho pohľadu.

„Vari ty, Zeleniak, nevieš, že sem ľudia nesmú?“ oboril sa na vodníka. „Nevieš, čo skrýva táto jaskyňa?“

„Čo by som nevedel!“ odpovedal zahanbený vodník. „Predsa dunajský zlatý poklad!“

„A vari ty nevieš, že sú ľudia za zlatom ani besní?“

„Ľudia, to viem, ale toto sú ešte len deti!“

„A či deti nie sú ľudia?“ hrmel zubáč a jaskyňa mohutne opakovala jeho slová.

„Sú to moji malí priatelia, ktorí veľmi chceli

vidieť zubáča s halapartňou. Tak som im spravil radosť.“

„Vravíš radosť, ale pripravil si im záhubu. Už nikdy sa nesmú vrátiť na zem!“

„Že nikdy?“ zhrozil sa Zeleniak. „Ale prečo? Veď sa oni sem beztak už nedostanú, nevedia tie slová...“

Zubáč pozrel na chlapcov. Hľadeli naňho s nadšením, ani nepočúvali, o čom ide reč. Pohľad mu akomak obmäkol.

„Nevedia tie slová?“ zopakoval. „To je ich veľké šťastie! Ale ty sa aj tak budeš zodpovedať pred dunajským súdnym dvorom. No heš, heš,

už aj nech ste preč!“ zahnal sa halapartňou proti chlapcom.

Ani nezvedeli, iba keď už stáli hore na brehu a Dunaj im tiekol pred očami svojim pomalým mútnym tokom. Ako by sa im to všetko bolo len prisnilo.

„Chalani, voľačo vám poviem!“ pritiahol si ich k sebe Miško. „Ja som tie slová počul!“

„Aké slová?“

„Predsa tie, čo otvárajú Dunaj! Dobre som ich počul od uja Zeleniaka, len si na ne v tejto chvíli neviem spomenúť.“

A tam neďaleko, uprostred kružiny, stála čierna skala a na tej skale sedela ropucha, strážkyňa dunajského brehu. Nehybná a neforremná ako hruda zeme.

Vypúlila ropucha oči, nadula líca a zakrkala v svojej žabej reči:

„Kto tie slová vysloví a kto tie slová počuje,

nech sa hneď na kameň obráti, brekeke!“

Dopovedala a znova zavrela oči, znehybnela ako hruda zeme.

Prešlo niekoľko dní a ujo Zeleniak sa neukazoval. Tak dlho ešte nikdy nevystal.

„Možnože ochorel,“ vraví Ferko.

„Alebo ho možno potrestali za nás,“ zišlo na um Lackovi. „Možnože je v árešte, ak aj tam majú árešty.“

„Chlapci, musíme mu pomôcť!“ vyhrkol Ferko. „Musíme povedať čiernemu zubáčovi, že o tom, čo sme videli, pred nikým ani nemukneme!“

„Veď keby mi len zišli na um tie slová!“ poklepal si Miško po čele. „Cítim, ako mi sedia tuto na konci jazyka, a vysloviť ich nie a nie!“

Chýlilo sa k večeru, oblohu okolo hradu oblievala zlatistá žiara. Je čas ísť domov, lenže kačice sa priečia. Tie sprosté tvory si nič nepamätajú, ani len to, kedy sa chodí domov. Najťaž chytiť vodkyňu, tie ostatné už pôjdu za ňou. Miško stojí na najvyššom kameni, kačica sa mu v náručí trepoce, krídlami plieska a po tvári ho šibe, ale on akoby to necítil. Práve v tej chvíli sa mu totiž rozjasnilo v hlave a z pamäti mu ako jablko na vodu vyhupli slová.

„Chlapci, už viem!“ vykrikol natešený. „Seksament, otvor sa!“

Nestihol ešte ani ústa zavrieť, a už sa premenil na čierny kameň. Aj Ferko a Lacko sa v tom okamihu premenili na čierny kameň, pretože tie slová počuli. Lacko vo chvíli, keď už-už držal kačicu, a Ferko práve vtedy, keď sa rozpleštil na zemi. Aj kačice skameneli, lebo aj ony to počuli. Tak sa do slova a do písmena splnila kliatba čiernej ropuchy, strážkyne dunajského brehu. Len voda okolo nich živo a veselo striekala, tá múdra dunajská voda, ktorá to všetko dávno vedela, no nikdy nikomu nevyzradila.

A vodníka Zeleniaka nikto z ľudí odvtedy nezočil, takže nevedno, čo sa s ním stalo.

Toto je povest' o utešenej fontáne, ktorá nesie meno Kačacia. Ak ste ju ešte nevideli, zájďte si do parčíka neďaleko starého dunajského mosta a potešte si oko pohľadom na ten rozihraný pohyb, zakliaty do čierneho bronzu.

Kazko Vlasko

ANDREJ FERKO

Ako mama nariekala a otec sa smial a ako sa Kazko rozhodol

Kazko nosil vodu a všimol si, že v meste je akosi rušno. Videl, že kamaráti sa hrajú na vojakov, nuž usilovne vláčil plné vedrá, aby bola kaďa čím skôr plná a aby sa aj on mohol ísť hrať. Cestou sa kdekomu prihovril, ale poriadnej odpovede sa nedočkal.

„Čože rýľujete, sváko?“ spýtal sa lakomého suseda, ktorý chvstal jamu

pre svoje dukáty, ale ten len zafučal: „Tájdí domov, nezbedník, nemoť sa mi tu!“

Alebo sa privravel utekajúcemu Matkovi:

„Kamže, kam?“ Ale ten upaľoval ďalej, až sa za ním prášilo, za prachom sa hnala jeho mama, mávala varechou a vykrikovala:

„Pakuj sa do skrine, ale hneď!“

Kazko si pomyslel:

„Čudné! Prečo ho len chce mama priškripnúť do skrine?“

O chvíľu sa hnala okolo kušnier, vážený pán Glasé. Študoval francúzsky spôsob výroby koží a prischlo mu meno podľa akýchsi rukavičiek, ktoré večne niekomu ponúkal. Tie rukavičky sa z neznámych príčin volali glasé a kušnier Glasé ich silou-mocou chcel predať. Teraz sa však hnala za svojou neposednou dcérkou Uršufou:

„Prac sa pod koberec, lebo dostaneš týmto remeňom, ktorý nie je ani trochu glasé.“

V skutočnosti uháňal po uliciach nadarmo, lebo Uršufa sa kamsi dobre skryla.

Kazko sa teda jednoducho čudoval a ďalej vláčil vodu. Keď bola kaďa na pranie plná, odložil vedrá a vošiel do kuchyne. A tam! Mama pílila hlavu otcovi — majstrovi Mašinkovi:

„Do čoho si sa to zase zaplietol? Keď vyslobodia toho fičúra, hneď ich za tebou zavedie, reku, tento je všetkému na vine. Ach, čo len bude s nami!“

Majster Mašinka to však žene so smiechom vyhovárал:

„Ten sa im v tom väzení schová a bude tam dovtedy, kým mu nenarastú vlasy.“

Ale Mašinková si nedala povedať a žalostila ďalej. Keď zbadala Kazka, privinula si ho a pomedzi slzy nariekala:

„Nedám si ťa, dieťa moje milené, veru nie! Poď, skryjem ťa!“

A pchala ho do debny s vlasmi na parochne. Kazko sa vzoprel:

„Nie mama, nie!“

V tej debne už raz bol. Vtedy sa tam schoval len tak, ale hneď aj vyliezol. Nevoňali mu všetky tie voňavky, ktorými nasiakli vlasy. Dlhé vlasy si majster Mašinka odkladal, lebo z nich sa najlepšie robia parochne. Kazkovi sa medzi ne vôbec nechcelo, lebo keď sa pomiešajú pekné vône dohromady, vznikne jedna odporná vôňa. A kto by ju ňuchal, kedy nemusel? Kazko sa usiloval vykrútiť sa mame z rúk, ale

veľmi sa mu to nedarilo. Našťastie mu pomohol otec.

„Veď tu ešte nie sú,“ upokojoval majster Mašinka ženu. „A iste sa nájde junák, ktorý zájde do susedného mesta aj cez tábor ozbrojencov.“

A Kazko sa pridala:

„Neplač, mama, iste sa nájde!“ Čosi ho štekľilo v očiach a on nevedel, že sú to prvé dve slzičky.

„Čože?“ pomyslel si. „Ja mám plakať? A just budem ja ten junák!“ Ale zopár slzičiek sa mu predsa len skotúlalo. Keď to videla mama, pustila sa rumázgať, a ako rumázgala, tak rumázgala, až sa to nedalo vydržať. Kazko sa ešte potichu opýtal otca, čo má vlastne ten junák zaniest do susedného mesta, a otec mu tiež potichu odvetil, vraj zvest o zlom rytierovi a žiadosť o pomoc. A pošepky mu ešte pohrozil, aby nič nevyviedol.

Kazko sa vytratil z domu. Zašiel do svojej skrýše v susednom starom dome a premýšľal o svojom rozhodnutí. Keby ho niekto bol videl, iste by si bol všimol, že sa mu na hlave podchvíľou zdvihol vlas a čosi mu šepkal. Lenže Kazka vtedy nik nevidel, a preto nik ani nepočul, čo mu rozprávali vrtkovia.

Kým teda Kazko uvažuje, poobzerajme sa po našich známých.

Kubo trpí pod Marinou metlou, lebo sa prejavil ako neschopný pandúr a možno príde o plat. Ako sa Mara dozvedela, čo všetko Kubo navysťrájal? Jednoducho. Konšelské ženy jej to príbehli povedať.

Druhý mestský pandúr Pazúr sa mračí, lebo má službu v šatľave. „Dobre to vymyslel, paskudník,“ frfle na Kuba. „Teraz, keď je rad na mne, máme plnú temnicu!“ A pri tom poškuľuje po majstrovi Pirôžkovi, ktorý sa ustavične smeje, akoby ho siedmi v rebrách klali.

Druhý väzeň, rytier-parádnik, si drží obe ruky na holej hlave a zatvára viečka. Chcel by zaspáť, ale sen mu nie a nie prísť na oči.

Rytier Kroksem od hnevu a vysilenia zaspal vo svojom hodvábnom stane.

Zlomyselní radcovia sa potichu

radia. Potichučky, aby ich nik nepočul, a pošepky, aby nezobudili svojho mocného a zlostného pána.

Nad mesto aj nad celý kraj sa zniesol večer. Kazko dodumal svoje dumy a pobral sa domov. Tváril sa, že ide spať, ale v skutočnosti sa už rozhodol: pôjde do susedného mesta a privedie pomoc. Sotva si ľahol, prihovril sa mu niekoľko vrtkov, že

vlas, to iný vrtko. Tíško mu šumeli tenkými hláskami, lebo čím viac ich bolo, tým tichšie sa museli správať, aby Kazka neprezradili.

Kazko vrtkom povedal, že jeho rodné mesto prepadol zlý rytier, že ich chce vyhladovať a vôbec — zaviesť svoje poriadky. A že on, Kazko, chce svoje mesto zachrániť. Dlhو sa spoločne radili, no ako sa

mu povedia daku rozprávku, ale Kazkovi sa teraz nežiadalo nič.

„Chcel by som sa radšej s vami poradiť, milí vrtkovia.“

„Len sa rad!“ zašumelo na Kazkovej hlave množstvo vlasov, a veru, čo

uradili, to sa už nik nedozvie, lebo Kazko to nikomu nepovedal. Opatrne vyklzol z postele a ticho sa vykrádal z mesta.

(Pokracovanie)

ILUSTRUJE JÁN LEBIS

Hrab obyčajný

Až niekedy pôjdeš lesom a chodník bude v tieni, možnože odskočíš alebo ustrnieš, pretože sa ti zazdá, že vidíš hada. Radím ti však, lepšie sa prizri, či to nie je náhodou koreň hraba.

Listy hraba majú vajcovito predĺženú čepeľ, na bokoch s mierne nariaseným ozubením. Kvety sú zelené a ich blizny majú tvar červených nitiek. Plody sú sploštené, podobajú sa trojuholníkovým orieškom.

Hrab začína mať plody až v 20—30. roku. Kým je mladý, rastie pozvoľna, neskôr sa jeho rast zrýchľuje. Medzi 30—40. rokom dosahuje maximum. Rásť prestáva v 80—90. roku. Vtedy je vysoký skoro tridsať metrov a veru ťažko zbadáš na ňom hniezdo hrdličky, holuba, drozda, sokola myšiara...

Hrab sa vyskytuje najčastejšie v strednej a južnej Európe, ale i tam najradšej rastie v nížinných a zmiešaných lesoch na pahorkatinách.

Zriedkavejšie ho vídať vo výškach väčších než 500—700 m nad morom, lebo tam nenachádza vhodnú pôdu a aj podnebie je preň drsnejšie. Celkom dobre sa mu darí v lužných oblastiach, kde vytvára neraz i súvislé lesy. Rovnako dobre znáša horúča-

O bačoch spod Rozsutca

ANTON HABOVŠTIAK

Do zázrivského chotára na salaš pod Rozsutec prišiel raz za baču akýsi chlap z Terchovej. Ale veru sa už dávno nestalo, že by v Zázrivej bačoval človek z inej dediny. Bačovské roboty si Zázrivci odjakživa sami robievali. Ľuďom sa však tento človek odprvoti nevidel, lebo zacítili, že páchol pýchou. A ľudia takýchto bačov neradi videli.

Starý Kazár zo Zázrivej, čo bačoval akurát naproti, ten tiež za pár dní vybadal, že to nebude rúči bača. Už od začiatku mu totiž kazilo vôľu, keď začul, ako terchovskí valasi na veľkých fujarách jednostaj trúbili do doliny, len sa tak ozývalo. Na takéto vytrubovania sa bačovia vždy veľmi hnevali, lebo ovce horšie dojili, keď ich dakto plašil.

Kazár najprv nepovedal nič, ale keď mu prišla žena na salaš so soľou i s kadečím iným, prikázal jej:

„Uvar celú šunku a upeč posúch! Nevesta nech s tým zajtra dôjde!“

Žena urobila, ako jej muž naručil. Hneď na druhý deň nevesta prišla na salaš s batohom. Keď chcela batoh odložiť a sadnúť si, Kazár jej takto:

„Všetko, čo máš na chrbte, odnes terchovskému bačovi. A povedz mu, že by na fujarách nevytrubovali po doline, lebo pokiaľ ide hlas fujary, každému škodí... Tak mu odkazujem a nech ma poslúchne!“

Nevesta hneď aj odišla i oddala podarúnok rovno do rúk terchovskému bačovi. Pričom nezabudla zopakovať, čo jej svokor prikázal povedať.

Bača všetko zobral, z chuti sa zasmial, a len čo nevesta odišla pustil sa do jedenia aj s valachmi. Keď sa najedli, schytili znova fujary a hybaj do nich fúkať.

Starý Kazár začul tieto hlasy práve vtedy, keď nevesta dochodila. I začal jej hneď dovrávať:

„A či si vykonala všetko, ako som ti kázal?“

„Veru tak som spravila, dočista... Nevedno, prečo ma neposlúchli.“

Starý Kazár sa zamračil, hnev do neho vošiel, že sa mu tamtí namiesto vďaky posmievajú. Cítil sa v tej chvíli, ani čo by ho po líci plesli dlaňou. Nepovedal však nič, len vošiel strmým krokom do koliby a vyvliekol z nej veľký kožuch. Po tom schytil valaskú bakuľu, zamrmlal niekoľko čudných slov a hneď nato začal mlátiť z celej sily po kožuchu.

Terchovskí valasi na druhej strane ešte chvíľu trúbili, ale zrazu k nim priskočil bača a skríkol:

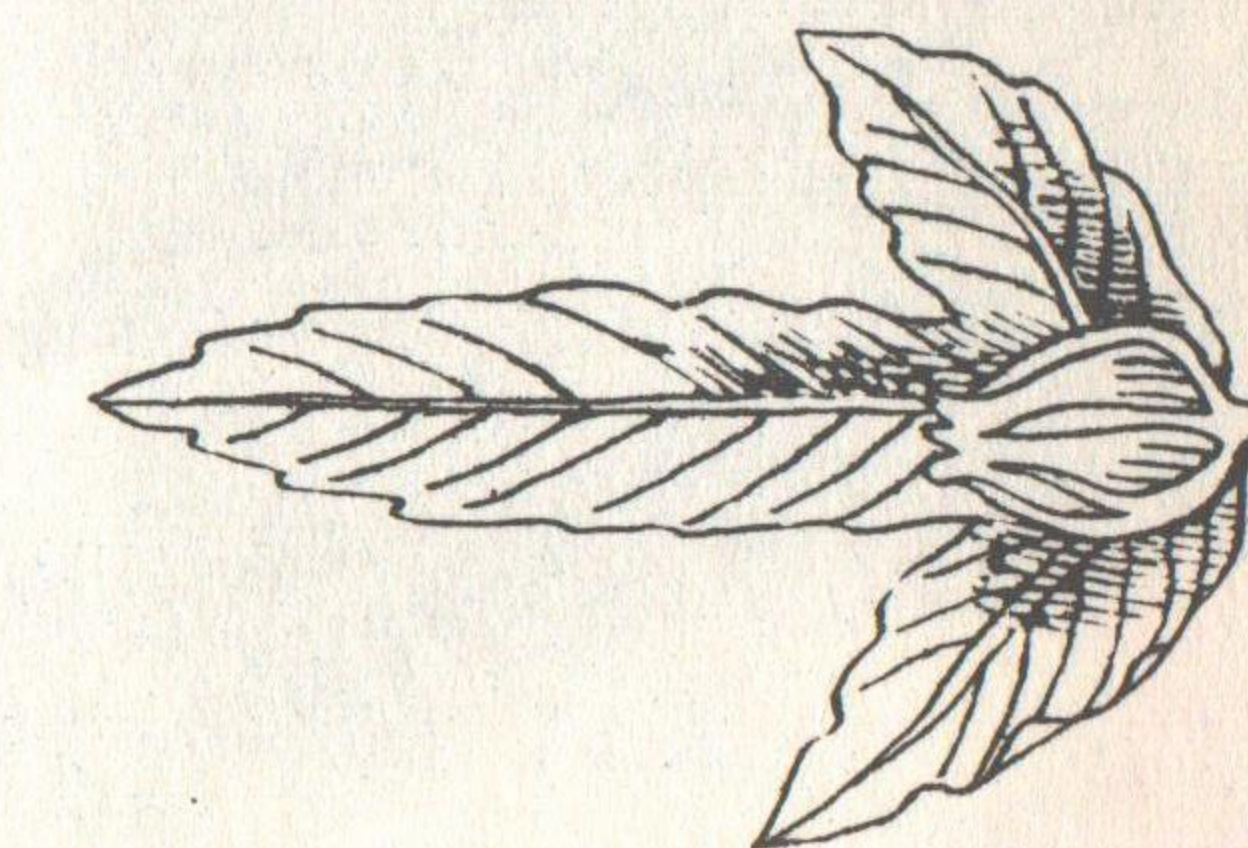
„Zaraz prestaňte! Či nevidíte, čo sa robí s ovcami v košiaroch?“

Valasi stíchli, ani čo by uťal, a pozreli na košiar, kde pár oviec ležalo na zemi a nehýbalo sa. Bača im potom iba toľko povedal, že jedna ovca za druhou vyskakovali a padli na zem, keď trúbili. Celkom tak, sľaby ich dakto kyjačiskom ovalil.

A dodal:

„A to nikto iný neurobil, ako ten naproti...“ i ukázal prstom, kde bačovali Kazárovci. Potom sa schytil a hybaj cvalom do doliny. Ani sa nikde nepristavil, len trielil rovno ku

vy, suchá i mrazy, najmä keď je mladší. Tým pomáha rastu iných stromov, lebo im poskytuje dost tône. Vyžaduje si stredne hlbokú, vzdušnú, piesčitú až hlinitú pôdu. Neohrozujú

ho ani občasné záplavy, iba ak by ho vyvrátili aj s koreňmi. Inak je hrab vhodnou melioračnou drevinou, lebo pôdu nielenže chráni, ale aj spevňuje. Ba navyše ju skvalitňuje svojím listím, ktoré sa rýchlo rozkladá, zahŕňa.

Hrab je veľmi citlivý na plyny. Preto ho v mestách, kde je hustá a veľmi rušná automobilová doprava alebo chemický priemysel, nevidieť.

Hrabové drevo je ťažké, netrvanlivé, preto nie je súčasťou nábytkárskeho priemyslu. U nás je to však drevo s najväčšou výhrevnosťou. O tom sa môžete presvedčiť či už doma pri pecku alebo v prírode pri vatre. L. K.

Lelek

Je možné, že ak pôjdeš v podvečer ticho po chodníku vedľa lesa, z ničoho nič ti priam spopod nôh vyletí dosť veľký vták. Možno ho budeš pokladať za raneného dravca, lebo sotva vyletí, vzápätí zosadne. Obyčajne takto samička odvádza nepriateľa od hniezda. A keby predsa nevyletela, prejdeš popri nej i na pravé poludnie. To preto, že má takú farbu peria ako zem alebo piesok.

Lelek vo dne nelieta, ale odpočíva na zemi alebo na hrubom konári. A to tak, že celkom splýva s kôrou stromu. Iba večer sa vydáva na lov nočných motýľov a chrobákov. K nám prichádza na jar až z Afriky. Samičky prilietajú prvé a ihneď vyhľadávajú miesto na hniezdenie. Neskôr prilietajú samičky a vtedy samičky začínajú tokať, zaliečať sa. Pri súmraku vyletujú, plieskajú krídlami a vydávajú zo seba dlhotrvajúce „křřřř.“ Hniezdo je jednoduché — obyčajná jama. Samička doň znesie 2 vajíčka — biele, predĺžené, so sivohnedými škvrkami. Takmer mesiac sa o potomstvo starajú obaja rodičia. Lelek loví hmyz za letu. Dobré mu pritom slúži krátky zobák ozdobený jemnými „fúzikmi“. Je to nočný vták, a preto len málo ľudí vie o jeho nezvyčajnom spôsobe života. Nečudo, že ho starí ľudia pokladali za „zlého ducha“. Azda pre jeho červené oči.

L.K.

starému Kazárovi. A sotva ho zazrel, zakričal naňho hneď z diaľky:

„Bača, nebite! Nikdy viac vás už nenahneváme... Protiveň vám jakživ neurobíme... Uctíme si vás na každom mieste... Fujary odložíme.“

Keď terchovský bača dopovedal ostatné slová, starý Kazár prestal udierať bakoľou po kožuchu. Oči však zabodol do Terchovana a takto rovno mu vyčitoval:

„A či som ti neodkázal, že pokiaľ ide hlas fujary z tvojho salaša, že všade škodí? Teraz ti tak radím: Druhý raz si z ľudí nerob posmech! Ani sa nelakom na cudzie veci! S ľuďmi si možno poradiť, keď má človek v hlave... To si pamätaj!“

Keď to bača z Terchovej počúval, prestupoval z nohy na nohu, ani čo by ho oziabali. I prežieral za každým slovom toľké sliny, akoby prehltnúval nedovarené zemiaky. Ani nevedel, čo by mal ešte povedať.

Nuž sa radšej pobral preč.

Od toho dňa sa terchovskí valasi neopovážili vytrubovať po doline. Len vtedy vzali do rúk fujary, keď bola na to vážna príčina. Báli sa starého Kazára, lebo vytušili, že má v sebe tajnú moc.

Nuž s takými ľuďmi sa nehodno ťahať za prsty.

Vo veľkom zlatom balóne

BLANKA JIRÁSKOVÁ

Z kina som šiel s Vodníkom a Trhlíkom v jednom rade. Vodník povedal:

„Ten film bol náhodou senzi, lenže dnes už nemôžu byť chlapani takí smelí a robiť odvážne činy ako prv. Ja sa u starkej iba trochu pokúšam šplhať a mama už núti otca, aby vyliezol na rebrík a zložil ma zo stromu.“

„To nič nie je,“ povedal Trhlík. „Keď v lete plávam s chlapcami pod vodou, mama lieta po brehu a kričí: Peťko, Petriček, vystrč hlavičku, aby som videla, či si sa neutopil!“

„Nik nemá takého otca a mamu ako ja,“ povedal som. „Keby ste vedeli, čo mi urobili cez Vianoce, ani by ste tomu neverili!“

Trhlík s Vodníkom však boli veľmi zvedaví,

vraj nech im to len poviem, že tomu pokojne uveria. A tak som im rozprával, ako raz naša Táňa mame vyčítala: „Všetky dievčatá už boli v Národnom, len ja nie!“

„Dobre,“ povedala mama, „ak zoženiem lístky, pôjdeme ta cez Vianoce všetci.“

Zohnala lístky iba na prvú galériu, bočné sedadlá. Obaja s Táňou sme ju utešovali, že je to dobré. Dôležité je, že je to v prvom rade.

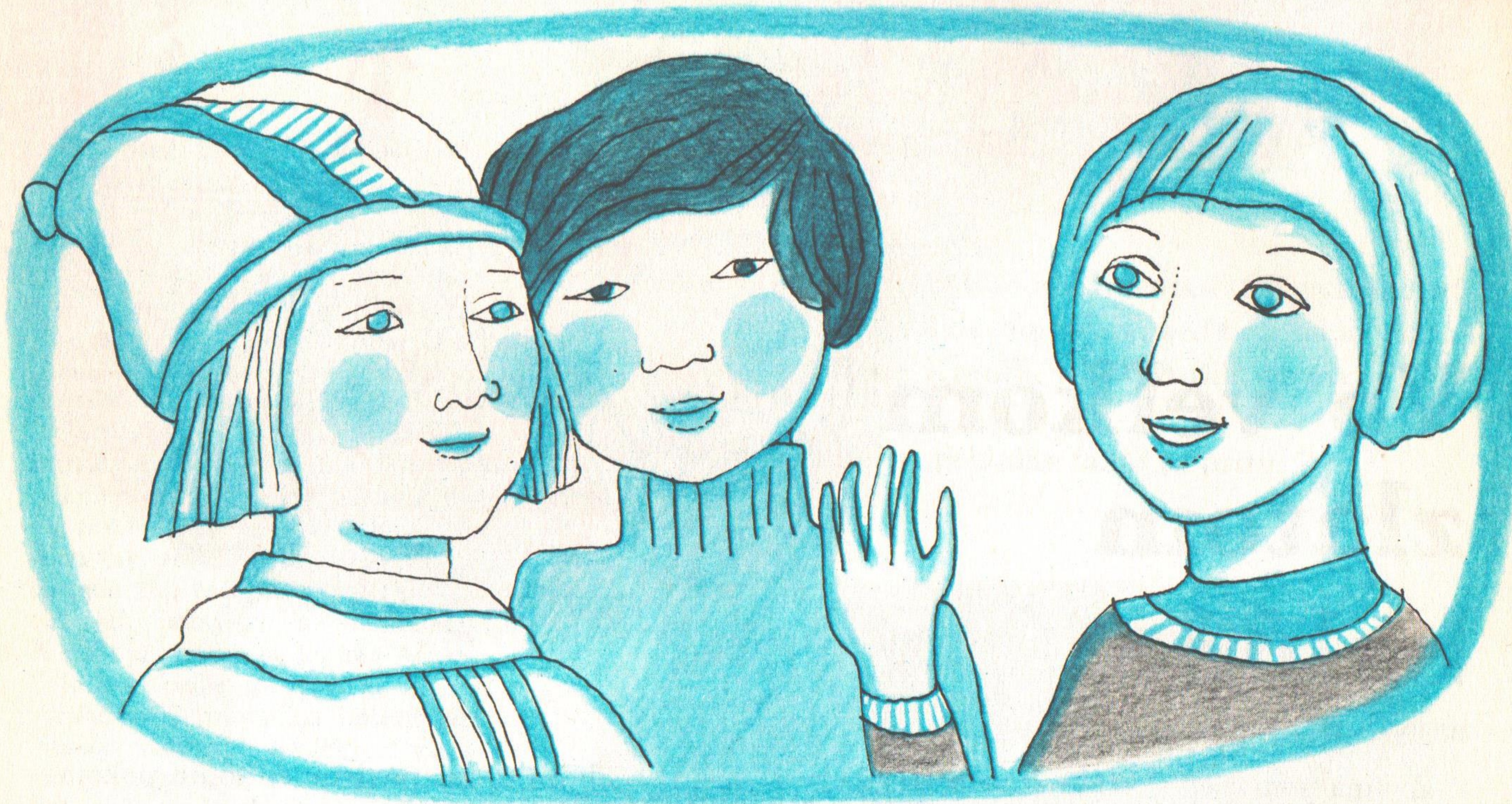
V nedeľu, len čo sme zjedli hus, hneď sme sa dali do parády. Po ceste nás otec stále poučal, ako to bolo s Národným divadlom. Veľmi sme ho nepočúvali, ale v Národnom to bolo naozaj príma. Iba otec len čo si sadol, hneď vyhlásil:

„Nuž tu veru ja sedieť nemôžem, je mi to malé.“

„A aké je to nízke,“ zhrozila sa mama, „veď by deti mohli ľahko preletieť!“

Otec vstal a povedal, že posledný rad je celkom prázdny a že si tam presadneme. A už aj šiel.

„Nám sa tu páči,“ fňukala Táňa, „vy si sadnite, kde chcete. Však, Martin?“

Mne sa tam tiež páčilo. Cítil som sa, akoby sme leteli vo veľkom zlatom balóne a všetci v prízemí boli divákmi, čo stoja pod nami a obdivujú nás, ako smelo odlietame. Odrazu som zbadal, že na druhej strane oproti, práve na takom istom mieste ako my, sedí Straka z áčka.

„No a?“ povedala mama, „čo ma je do Straku. Vstaňte, ideme za otcom.“

Ale my sme tak dlho nechceli, až sa urobila tma, a potom sme už nemohli. Videli sme

nádherne, najmä keď sme sa dobre nakláňali. Mama sa skoro vôbec nepozerala na javisko, ale na otca, ktorý jej dával znamenie, že sa nemáme nakláňať a aby nás poriadne držala.

Straka bol v Národnom s veľkým bratom, ktorý je už na vojne, a stále sa na mňa díval ďalekohľadom.

„Tak ma už nedrž! Díva sa na mňa Straka!“ vytrhol som sa mame.

„Mňa vôbec nezaujíma ten tvoj usmrkaný Straka,“ šepkala mi mama do ucha, „chceš sa zabiť?“

Táňa ma kopla do nohy. Znamenalo to, že nijaké deti na svete nemajú za rodičov takých bojkov ako my.

Keď spustili oponu, mama vôbec nechcela počúvať, aké to bolo príma.

Hneď spustila:

„Dvíhajte sa, už tu nechcem byť ani minútu! Takú hrôzu som už dávno nezažila!“

Ani sme sa nehli. Mama od zlosti vyskočila — operadlo jej siahalo sotva po kolená. Zbledla a zasa si sadla. Chvíľu ostala ako nemá.

Potom povedala akoby nič:

„A kto pôjde so mnou do bufetu? Iste tam majú nanuk.“

„Ja, ja!“ kričali sme.

Otec nám už išiel oproti a mama mu hneď referovala, aké to bolo strašné, že dostala závrat a že sme vôbec nechceli odísť, takže nás nakoniec musela odlákať.

„Takto vy počúvate mamu!“ skríkol otec. „Keby sme neboli v Národnom, zaucho vás neminie!“

„Čo bude s nanukom?“ spýtala sa Táňa.

„Neposlušným deťom sa nanuk nekupuje!“ odpovedal otec.

A mama k tomu dodala:

„Aj tak ho tu nepredávajú! Deti ako vy by boli schopné zababrať nanukom celé Národné divadlo!“

Potom nás dovliekli do posledného radu a posadili medzi seba.

„Tu vôbec nič neuvidíme!“ kričala Táňa.

„Hlavná vec, že ste v bezpečí,“ odvetila mama.

Už som toho mal dosť.

„Pusťte ma, pusťte ma!“ rozháňal som sa rukami na všetky strany. „Je tu Straka.“

„Čože? Tu a straka?“ začudoval sa otec.

„Chodí so mnou do Pioniera a všetkým chlapcom povie, že som sa v Národnom divadle bál, aby som nezletel z galérie do prízemia. A zaručene to povie aj Tomášovi, nášmu vedúcemu.“

Otec si ma už nevnímal a povedal mame:

„Možno tie bočné sedadlá stavali naši predkovia len pre trpaslíkov.“

Potom išla okolo uvádzačka a mama sa jej opýtala, či niekedy nejaké dieťa v Národnom divadle náhodou nespadlo z galérie.

Uvádzačka krútila hlavou, že nikdy sa nič také nestalo.

„Ale mohlo by sa to stať!“ presviedčala ju mama.

Uvádzačka ďalej krútila hlavou, chodila

okolo a ustavične sa na celú našu rodinu pozerala akosi čudne.

Pošepol som Táni:

„Robia nám len hanbu!“

„Strašnú!“ odpovedala mi Táňa.

Keď sme prišli z Národného divadla domov, stála už vo dverách starká a zďaleka volala:

„Tak čo, deti, aké to bolo v Národnom? To je krása, však? Na to, ako ste boli v Národnom

divadle prvý raz, na to, deti, nikdy nezabudnete. Celý život budete na to spomínať!“

„To teda budeme!“ zavrčala Táňa.

Trhlík a Vodník potom povedali, že toto by sa aj im celkom ľahko mohlo stať, pretože ich rodičia sú práve takí istí bojkovia. A až do školy sme si rozprávali, že v dnešných časoch už nemôžu byť chlapci takí smelí ako za starších čias a že sa pre rodičov do smrti nezmôžeme ani na jeden odvážny čin.

Prel. VIERA LORENCOVÁ

Tri vajíčka

DANA PETRÍČKOVÁ

Máme tri vajíčka,
hurá!

Z prvého zakrátko
vyskočí kuriatko,
kura!

To druhé vajíčko
Janko spapá,
aby nám vyrástol
na mocného chlapa.

A čo s tým tretím?
Už sa varí!
Marienka chystá
šibačom dary.

Lienka

DANIEL HEVIER

Čo sa to tu motká,
aká malá bodka?

V listoch ako v plienočkách
spí maličká lienčička.

Dajte pozor na lienku,
neskrčte jej halienku.

Ako Arman hľadal spánok

JERMEK UTETLEUTOV

„Spíš?“ opýtal sa starý otec, keď vošiel do izby.

„Nie, nijako nemôžem zaspáť,“ odvetil Arman.

„Slony si počítal?“ spýtal sa starý otec.

„Počítal, nepomohlo.“

„To znamená, že tvoj spánok sa stratil.“

„A či sa môže spánok stratiť?“

„Môže.“

„A čo mám teraz robiť?“

„Treba ho pohľadať,“ s úsmevom povedal starý otec.

„Vstaň, pôjdeme ho pohľadať, či sa niekde neschoval.“

Vyšli na dvor. Pri kôlni starý otec zastal.

„Pozri sa za drevo,“ riekol Armanovi. „Možno sa schoval tam?“

Arman nazrel za polená. Nebolo tam nič, čo by sa podobalo na spánok.

„Už viem,“ ozval sa starý otec. „Schoval sa do polena. Nevie, do ktorého. Možno do tohto.“

Poleno bolo búľľavé, tam sa mohol spánok ľahko schovať.

„Dones sekeru,“ rozkázal starý otec. „Rozrúbeme poleno a spánok odtiaľ vytrasieme.“

Arman priniesol sekeru a starý otec jediným úderom rozsekol poleno.

„Niet ho,“ riekol. „Čo to môže byť? Kam sa asi schoval?“

Nedeľné ráno

JOZEF JAKUBOVEC

Keď sa ráno tata holi,
to je ale radosť!
Čáry-máry štetkou spraví,
akože ma nazlostí.

Namydlí mi trošku líca,
urobí mi fúziská,
keď ma zbadá moja mama,
ešte ma aj vystýska!

Telefónna príhoda

JIŘÍ ŽÁČEK

V telefónnom automate
sedi také čudné zviera —
päťdesiathaliernik pýta,
nič iného nepožiera.

„Halóóóóóóóóóóóóóóóó!“
volá zo slúchadla na dom.
„Päťdesiathaliernik dajte,
lebo umriem hladom!“

Prel. LUBOMÍR FELDEK

Rozrúbeme všetky polená, ale nájsť ho musíme. Ty ukladaj porúbané drevo!“

Starý otec rúbal poleno za polenom a Arman nosil drevo do kôlne.

„Nikde nie je,“ povedal napokon starý otec, keď zaťal posledný raz. „Možno sa ukryl v sade. Vezmi vedrá, polejeme ho.“

Arman utekal ku studni. Potom naliol vodu pod každý krík, pod každý strom, ale spánok nebol ani pod jedným.

„Nič to,“ povedal starý otec, „zajdeme k jazeru. Možno bude tam.“

Keď prišli na breh, slnko sa už skláňalo k obzoru. Arman sa vyzliekol, vošiel do vody a začal sa ponárať. Po chvíli bol čas vrátiť sa domov. Doma Arman pocítil, že poriadne ustal.

„Vieš, starý otec,“ povedal, „omrzelo ma hľadať ten spánok. Pôjdem si trochu oddýchnuť.“

Arman si ľahol na posteľ, zavrel oči.

„Počuj,“ ozval sa starý otec. „Možno je spánok pod posteľou.“

Arman však neodpovedal. Starý otec sa naklonil nad Armana a počul jeho pravidelný dych.

„Aha,“ povedal potichučky. „Spánok je na vankúši.“

Prel. E. LINZBOTOVÁ-KRUPOVÁ

Sova klubová, čiže nové veselé a pútavé príbehy

V bratislavskom chotári, na dubovom konári snemovali sovy. Bol ich plný konár a na prvý pohľad sa ničím nelíšili od iných sov. Iba keby si ich bol niekto pozrel zblízka, bol by zistil, že sú to akési čudné sovy; že im perie šuští ako stránky v knihách, že mnohé sú akési vyschnuté, ba i zaprášené, že takmer všetky majú na nose okuliare. Nečudo, že tak vyzerali, veď to ani neboli obyčajné sovy, ale sovy knižné, knižničné, kníhkupecké, slovom, sovy od kníh. Na čestnom mieste medzi nimi trónila sova klubová, ktorá celý ten snem aj zvolala. Prečo? Nuž preto, lebo sa blížil nový — pätnásty ročník Klubu mladých čitateľov a bolo treba pripraviť pre malých i väčších čitateľov pekné a zaujímavé knižky. Sova klubová, ktorú táto starosť pochopiteľne najväčšmi omíňala, zvolala učené sovy knižné, knižničné a kníhkupecké a začala im čítať ukážky z navrhovaných kníh. Niektoré z nich sú tu, aby ste aj vy, milí mladí čitateľa, vedeli, čo sa „varí a pečie“ pre vás v novom ročníku Klubu mladých čitateľov.

Mulle znovu vyšiel do záhrady. A čo nevidí! Aj druhá torta je preč! Na stoličke, kde si ju nechal, sedela ďalšia tučná teta a rozprávala sa.

Tentoraz sa Mulle už naozaj nazlostil a pobral sa za mamičkou, ktorá si len vzdychla a odkrojila ešte jeden kus.

„A viac už nechcem o tom počuť,“ povedala prísne Mullemu. „Ak si ty a Pelle myslíte, že budete brať dievčencom, čo im patrí, ste na omyle! Ešte raz a vážne sa nahnevám!“

Mulle je taký urazený, že nevie prehovoriť ani slova.

Tá mamička! Vždy si myslí, že všetko len on a Pelle! A pritom sú na vine dve nenajedené tety! Mulle vyšiel do záhrady a rozzúrený položil tanierik s tortou na najbližšiu stoličku. Teraz sa musí naozaj pohnúť — zakrátko nebude v záhrade jediné voľné miesto. Tety pomaly všetko obsadia.

Ale tentoraz sa nedá Mulle dobehnúť. Pôjde až na koreň veci, lebo chce na vlastné oči vidieť, ktorá teta mu vezme túto tortu. Mulle sa skryl do krovia a trpezlivo čakal.

A o chvíľu sa stala tá hrozná vec!

Po trávniku sa blíži neuveriteľne tučná teta. Kráča s dvoma tetami a taká je zabratá do rozhovoru, že nič nevidí, nič nepočuje. Všetky tri zastali práve pri stoličke s tortou. A nikto nič nevidí. A tučná teta si sťažka sadla rovno na tortu. Ustavične pritom rozpráva a nič okolo seba nevníma.

(Mária Gripeová: Dvaja ryšaví nezbedníci)

Všetci žiaci pána Machuľu si myslia, že je veľmi ľahké vznášať sa v povetří. A tak sa nafukujú zo všetkých síl, nadúvajú líca, napodobňujú pohyby pána Machuľu, ale nič viac sa im už nedarí. Arturovi sa od toho nadúvania pustila krv z nosa a jeden z Antonov len-len že nepukol.

So svojimi spolužiakmi skúšal som to aj ja, ale hoci nám pán Machuľa dal určité pokyny, moja námaha bola dlho bezúspešná. Až raz v nedeľu popoludní som vtiahol do seba vzduch tak akosi čudne, v útrobach som pocítil nezvyčajnú ľahkosť, a keď som ešte navyše nadul líca, zem mi začala unikať spod nôh a vzniesol som sa do výšky.

S ohromujúcim pocitom som letel čoraz vyššie a vyššie, až sa mi stala tá nezabudnuteľná príhoda, nad ktorou užasol aj sám pán Machuľa.

(Jan Brzechwa: Akadémia pána Machuľu)

Ja sa viem veľmi zaujímavo učiť. Napríklad zemepis tak, že si poodkresľujem časti štátnych hraníc a potom špekulujem, čo by sa z toho dalo stvoriť. Raz sa mi podarí hrbatá ťava, inokedy lev, často opica. Raz sa mi podarila Katka Hajdúová z tretej lavice. Len sa na to treba pozeráť prižmúrenými očami a z dostatočnej vzdialenosti.

Práve som sa zabávala takýmto učením, keď mama otvorila dvere. Za ruku viedla akési tučné dievča a prekvapene povedala:

„Ani sme nevedeli, že si tu!“

To preto, že som sa — ako to už mám vo zvyku — poponáhľala do izby cez oblok. Nechápem, prečo to mama neznáša. Veď si takto podstatne skrátim cestu. Ani to som nechápala, prečo sa tá jej napuchnutá žiačka na mňa tak vyškiera. Mama mi to však ihneď vysvetlila:

„Andrea, toto je Médi, tvoja sestrička!“

Moja sestra!

Chcelo sa mi vyskočiť alebo strašne zrevať, a či skôr oboje, ale napriek tomu som zostala sedieť a zízala som na svoju sestru. Bola som strašne zmätená a nevychádzala som z údivu.

(Judit Szabóová: Tri dievčatá na skrini)

V bratislavskom chotári, na dubovom konári ďalej snemovali sovy, až kým nemali pohromade všetky knižky do pätnásteho ročníka K MČ. Ste zvedaví, ktoré to sú? Okrem spomínaných troch ešte trinásť nových, pútavých, veselých i vážnych, ktoré nájdete v prihláške do 15. ročníka K MČ. Na prihlášku sa spýtajte vašej súdružky učiteľky alebo si ju žiadajte priamo z vydavateľstva Mladé letá.

Osud topánok

Márne by ste na mape strednej Európy hľadali tú cestičku, ktorou sme vstupovali zo Zbojskej na Kučelach. Mapári asi na ňu zabudli, hoci je to celkom dobrá a sympatická cestička. Dobešli sme na nej skupinku lesných robotníčok a jedna z nich sa nám postážovala, že jej rádio hrá od rána samé smutné pesničky, samé Osamotenie. Julo Mitermajer usúdil, že má asi zlé rádio, a poradil, aby si kúpila druhé, čo hrá len veselo. Chvíľami prší a chvíľami neprší, chvíľami sme mokří a potom zase polosuchí. Na Kučelachu sa dvaja chlapci nesmierne nudili, boli tam na prázdninách. My sa majer usúdil, že má asi zlé rádio, a poradil, aby si pani, čo tam býva, nám dala zadarmo po pohári teplého mlieka. Nebolo to polotučné, lež rovno od kravy, čo sa pásala pri chalupe.

V sedle Burda z ničoho nič objavil Julo v tráve kartu The Jolly Joker, po slovensky žolíka. A to je vraj dobré znamenie, ktoré veľmi potrebujeme. Vstúpili sme práve na Muránsku planinu, o ktorej sa píše, že „je z turistického hľadiska najpútavejšia a z geologickej stránky je veľkou vápencovou kryhou na vrstvách starších bridlíc a pieskovecov.“ Môžeme to všetko dosvedčiť, lebo sme to prezreli vlastnými očami. Aj to, že má niekoľko výdatnejších krasových vyvieráčiek a je popretkávaná krasovými útvarmi (priepastami, závrťmi a jaskyňami). Že tam bude stále pršať, to nebolo napísané nikde. Aj medveď z televíznej rozprávky, ktorému Jakub vyliečil boľavý zub, je vraj z Muránskej planiny. Nestretli sme ho, zato sme prvý raz videli naozajstnú lišku. Bola hrdzavá ako liška. Ďalej sme zistili zaujímavý prírodný úkaz: tunajšie zajace sa nás neboja, smelo prebehujú cez cestu, usmievajú sa.

Muránska planina je najkrajšia planina, po akej som kedy šiel, hoci stále poprchalo. Podvečer sme dorazili k horárni Studňa, okolo ktorej sa pasú ovce. Pani horárová povedala, že tú lišku vída každý deň pod lesom. A že vedľa je prázdny

domček lesných robotníkov, je tam pec, posteľ a môžeme tam prenocovať.

Bol to hotový hotel. Rozložili sme mokré veci a zakúrili v peci. Pri pohľade na tú obrovskú domácu pec som dostal obrovský nápad. Aby sa mi mokré topánky lepšie vysušili, zarozmýšľal som. A keď ja zarozmýšľam, je z toho patália, hovoriava aj teta Manci. Vymyslel som, že vypchám topánky starými novinami a strčím ich vysušiť do teplej rúry.

Usušiť sa usušili, ba až upiekli. Ako hus, do zlatista. Ráno po vybratí z pece som neveril vlastným očiam. Topánky boli dvakrát menšie ako tie, čo som ta predošlý večer vkladal. Zrejme sme veľmi prikladali. A potom sa v škole učíme, že hmota je taká večná, že sa z nej nič nestráca! Z mojich topánok sa stratilo hodičie, mohol som ich obuť iba pri úplnom pokrkvaní všetkých prstov i celej nohy a veľkých bolestiach. Bol som namrzený. Nechutil mi ani slávny Julov pudíng, ani celá Muránska planina. Svet je krásny, aj planina, aj Veľká lúka, aj Muránsky hrad, aj priepasti, závrty a jaskyne — ak nemá človek malé topánky, ako som mal ja.

Rozhodli sme sa preto núdzovo spustiť do dedinky Muráň. Julo kráčal za mnou a len sa protivne smial, vraj kráčam ako bocian, tak opatrne našlapujem. Keď sme sa okolo hradu dostali do Muráňa, bol som najšťastnejší človek na svete. Pri námestí sme objavili malú predajňu obuvi. Mali aj pionierky, no stáli kopu peňazí. Keby som mal o trošku menšiu nohu, mohol som si kúpiť lacnejšie detské číslo.

Pokúsili sme sa s predavačkou vyjednávať, no ona hned vyhlásila, že Obuva nie je nijaký jarmok. Potom som jej ponúkol svoje malé topánky ako

protihodnotu, nejakému menšiemu turistovi sa ešte mohli hodiť. Boli ešte celkom zachované, len trošku malé a pripálené. Povedala, že takí malí turisti nejestvujú. Márne sme ju presviedčali, že sme už videli aj turistov, čo nevedeli vyliezť na stoličku.

Už sme boli zutáli, keď pred obchodom pribrzdil známy nám už trabant a z neho vyskočil náš tlačový tajomník Vojto Sabadoš. Vraj už sa ubytovali v hoteli Jeleň za rohom, a ak mu dobrovoľne darujeme svoje zbierky žuvačkových obrázkov, je ochotný zapožičať Vlastivednej spoločnosti potrebnú sumu peňazí. Oľutovali sme obrázky, lebo osud expedície je prednejší.

Obul som si nové pionierky, staré som zabalil do škatule a nechal pri koši na odpadky pred Obuvou. Už sme boli na námestí, keď sa za nami ozval dupot. Dobešla za nami zadychčaná predavačka a strkala nám škatuľu so starými topánkami do rúk, vraj sme si ju zabudli. Slušne sme jej poďakovali.

V ten deň sme sa márne pokúšali zbaviť škatule s vypečenou obuvou. Zabúdali sme ju na námestí pred Potravinami, pred hotelom i u mäsiara. Vša-

de sa našiel obetavý statočný človek, ktorý tak dlho bežal za nami a strkal nám škatuľu do rúk, kým sme ju zas neprijali. Usúdili sme, že tu žijú veľmi statoční občania.

Smutní-neveselí sme kráčali hradskou na Svermovo a v sedle Javorina sme si sadli a rozmýšľali, čo s balíkom, ktorého sa nijako nemôžeme zbaviť. Z ničoho nič Julo Mitermajer zodvihol akúsi bakoľu a začal sa ňou rýpať v zemi.

„Spýtaj sa ma, čo robím!“ pošepkal mi.

„Čo robíš, Julo?“ spýtal som sa ho.

„Kopem hrob,“ povedal mi hrubým hlasom.

Nuž čo sa dalo robiť, keď sme sa ich nevedeli inak zbaviť. Usporiadali sme mojím starým topánkam veľkolepý pohreb, len nie smutný, ale taký veselý, s veselými pesničkami. Julo aj rečnil a ja som to zapísal do denníka expedície. Povedal:

„Keď nohu správne ošetríš, ona ti za to aj ruku pobozká. Niekedy zabúdame na takú skromnú časť nášho ústrojenstva, ako sú nohy. Ale ony nereptajú, vždy nás poslušne donesú, kam potrebujeme. Boli to zaslúžilé topánky, ale dostali detskú chorobu. Raz som si kupoval v drogérii detský olej na opaľovanie a okuliare proti slnku. Predavačka mi povedala, že tie detské okuliare mi budú malé. V takom prípade by mi bol aj detský olej na opaľovanie malý, povedal som. Skrátka a dobre, vyrástol som z detských topánočiek, preto sa s nimi musíme rozlúčiť...“

Bola to pekná rozlúčka. Po nej sme so spevom vystupovali k najvyššiemu kopcu na širou okolí — Stolici (1477 metrov). Bol som rad, že moje ľahkovážne opekane nepokazilo expedíciu. Každú štvrt hodinu som si nové pionierky natieral masťou, olejom i slaninou, aby ma netlačili a čo najskôr sa rozchodili. Ustavične som sa obzeral, či nejaký obetavý človek za nami nenesie do výšky vyše tisíc metrov moje staré topánky. Znova sme mali výhľad na celé Horehronie ako z lietadla, oproti nám sa týčila Kráľova hoľa.

V sedle Priehybka sú staré rozpadnuté senníky. Bokom od cesty pod rozložitým smrekom sme si postavili stan. Je to náš dosiaľ najvyššie položený tábor (1200 metrov). O chvíľu okolo hnal pastier kravy a povedal nám, že minulý týždeň tu zatúlaný poľský vlk roztrhal jalovicu. Skoro nás vystrašil, povedal som si, keď som veľmi starostlivo zatváral stan. Nech len príde, my už mu vysvetlíme, čo je to slávna Vlastivedná spoločnosť.

(Pokračovanie)

Knížka, ktorá Ťa poteší

„Mám rada všelijaké súťaže,“ píše nám Evička z Martina. „Rada sa pozerám na detské relácie v televízii a zúčastním sa každej súťaže, ktorú vysielajú. Odpovedala som aj na otázku Veľkej klubovej súťaže k 25. výročiu Mladých liet, ale tu som nemala šťastie — nič som nevyhrala. V televízii som raz vyhrala knižku...“

Pre Evičku a pre všetky deti, ktoré rady súťažia, a najmä pre tie, ktoré si obľúbili literárne súťaže, sme pripravili veľké prekvapenie. Je to literárna súťaž Klubu mladých čitateľov a volá sa

KNIHA, KTORÚ MÁM RÁD

O Klube mladých čitateľov sa rozpisovať nebudeme, lebo ho temer všetci poznáte. Ale predsa — iba tak v krátkosti: Klub mladých čitateľov (KMČ) je jediný čitateľský klub pre deti a mládež na Slovensku. V každom školskom roku vydáva šesťnásť kníh v štyroch vekových kategóriách.

A keďže KMČ onedlho vkročí do jubilejného 15. ročníka — vymysleli sme túto súťaž. Chceme, aby ste nám napísali o svojej najobľúbenejšej knižke. Z dlhého radu kníh, ktoré ste prečítali, vám istotne utkvela v pamäti jedna, ktorú ste si obľúbili väčšmi než ostatné, ktorú čítate znova a znova a ustavične v nej objavujete čosi nové, pekné, zaujímavé, a jej hrdinovi či hrdinke by ste sa chceli podobať. Je to kniha, ktorú máte radi. A my by sme radi vedeli, ktorá je to a prečo sa vám páči väčšmi než ostatné. Keď si potom prečítame vaše odpovede, zistíme, ktoré z kníh vydavateľstva Mladé letá sú najčítanejšie

a ktoré teda máme znovu vydať — pre tých, ktorí sa k nim ešte nedostali.

Vyhlasujeme teda literárnu súťaž o najkrajšie, najúprimnejšie a najoriginálnejšie napísaný list na tému

KNIHA, KTORÚ MÁM RÁD

Veríme, že nás nesklamete a že nám teta poštárka doručí celé vrecia listov zo všetkých kútov Slovenska.

Vaše príspevky zaradíme do troch vekových kategórií: v prvej budeme hodnotiť odpovede 7 až 9-ročných detí, v druhej 10 až 12-ročných detí a v tretej 13—15-ročných mladých ľudí. Listy môžu mať najviac dve strany — také ako veľký školský zošit. Nemyslite si, že je to málo. Aj na dvoch stranách možno napísať veľa!

Nezabudnite sa na list podpísať a uviesť presnú adresu.

A napíšte, koľko máte rokov!

Tri najkrajšie, najúprimnejšie a najoriginálnejšie odpovede z každej kategórie odmení vydavateľstvo Mladé letá vecnými cenami — hodinkami, nafukovačkami a volejbalovými loptami.

Najlepší príspevok z každej kategórie uverejníme v časopise Slniečko v školskom roku 1977—1978. Ďalší desiaty z každej kategórie dostanú pekné knižky z Mladých liet a sto súťažiacich z každej kategórie dostane odznak Klubu mladých čitateľov.

Svoje príspevky posielajte na adresu:

KLUB MLADÝCH ČITATEĽOV
pri vydavateľstve Mladé letá. nám. SNP 12,
894 26 Bratislava.

Do ľavého rohu obálky napíšte heslo:
Kniha, ktorú mám rád.

Na Vaše odpovede sa teší
redakcia Klubu mladých čitateľov

Jablon

Lúka sa ozývala smiechom detí. Jesenné slniečko svietilo a my sme užívali jeho posledné teplé lúče.

Neďaleko nás vrčal buldozér. Stávali tam nový hotel. Upútal ma stromček, ešte celkom mladý, ktorý

bagrista vytrhol zo zeme aj s koreňom. Bola to mladá jablon. Pozrela som sa na ňu a vravela si v duchu: Škoda, mohol z nej raz byť pekný strom!

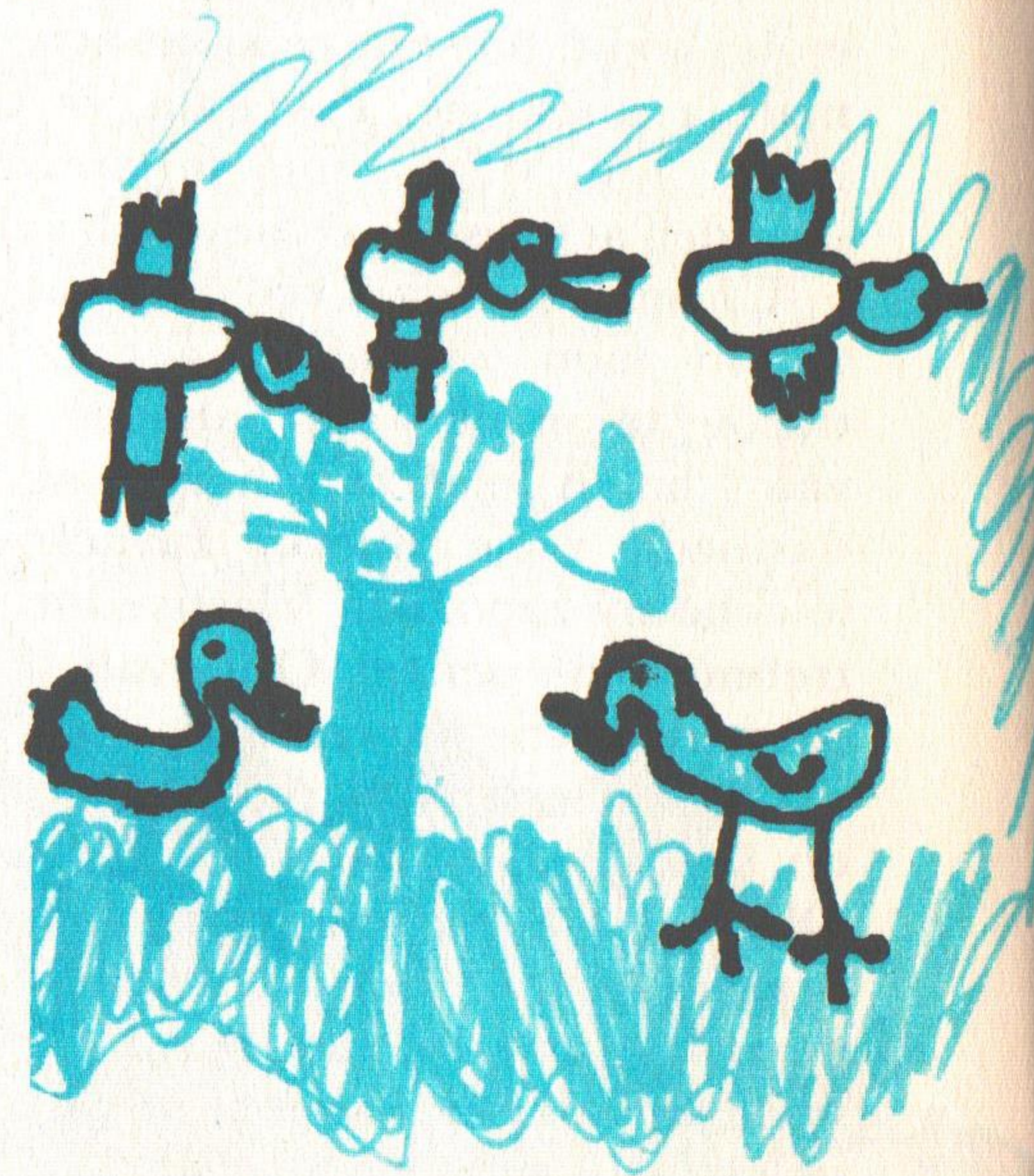
Vtedy mi prišlo na um, že by sme mohli jablonku zasadiť. Ihneď som bola pri svojich kamarátkach.

„Je už priveľký na presádzanie. Neprijme sa!“ povedala Kata.

„Čo by sa neprijal. Prijme sa,“ nesúhlasila Zuzka.

Dohodli sme sa, že jablon zasadíme na lúke pri potoku. Dali sme sa do roboty. Najmenej hodinu sme sa morili s jamou. Už bola takmer po kolená, ale Jana, ktorej otec je náruživým záhradníkom, stále nebola spokojná.

„Ešte trochu do hĺbky. A do šírky tiež.“

Kresba
Miriam Pomšárová,
Bratislava

Protestovali sme:

„Veď ho z tej jamy nebude ani vidieť!“

Konečne bola Jana spokojná. To bolo koncom jesene.

Keď sa začali pod teplým jarným slniečkom prebúdzat ostatné stromy, boli sme veľmi nepokojné. Každý deň sme boli pri ňom. Tie druhé už otvárali lístky, vyháňali kvety, len naša jablon akoby zaspala naveky.

„Mala si pravdu,“ povedala som Kate smutno. „Bol to už starý strom na presádzanie!“

Jedine Zuzka nestrácala nádej „Uvidíte, že sa prijme. Uvidíte.“ Po týždni sme sa vzdali nádeje. Zašli sme sa poradiť za Janiným otcom.

„Dávam mu ešte týždeň,“ povedal. „Ak dovtedy nevypučí, tak už nikdy!“

Celý ten čas sme sa neodvážili ísť k lúke pri potoku. Až to napokon Kata nevydržala. Odbehla k jablonke a zvýskla z celého hrdla:

„Žije! On žijeee!“

Pribehli sme za ňou a videli sme niečo krásne. Strom pučal. Spod suchej kôry sa tlačili na slnko drobné chlpaté lístočky.

Eva Čobejová,
Banská Bystrica

Slniečko

Mesačník pre deti. Vydávajú Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež. Adresa redakcie: 801 00 Bratislava, Klincová 35/a. Telefón 681-58. Šéfredaktor Ján Turan, výtvarno-technický redaktor Ondrej Máriašy. Tlačia Polygrafické závody, n. p., Bratislava-Krasňany. Rozširuje PNS. Informácie o predplatnom a objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlače, 884 19 Bratislava, Gottwaldovo nám. 48/VII. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena výtlačku 3 Kčs, ročné predplatné 30 Kčs. Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.

JOŠKO MRKVIKA SPAČ apríl

Citárska beseda.

~~Povedali sme~~ Povedalim vám, že bude beseda s tetou spisovateľkou. ~~A~~ ~~že~~ vrajbi máme prečítať od nej knihu a vymislieť ~~o~~ o ňu. Dohovoril som sa s palom Bledancom, že on mi prečíta knihu a ja ňu vymislim o ňu aj ja.

Vymislieť som takisto: Či teda vie pýsať ľavou rukou a koľko kníh tak napýsala. Tetu spisovateľku sa ~~že~~ začervecnala! Sú vraj takí, čo tvrdia, že ona ľavú pýše ľavou rukou. Ale že som je pravda, ~~že~~ lebo ona ľavou nerje.

A súduska ma palom, neviem prečo, vchrobila. Rozumiete tomu, kamarati moji.

Joško Mrkvička
Spáč